

24. Коло нылымше урок: Марий-влак Пошкырт кундемыште

I. Text

Салам лийже, шергакан Янош!

Тенгече мый серышетым налынам да тачак вашмутым возаш шинчым. Тиде кенезым мыят түрлө верыште лийынам да моткоч шуко ужын толынам. Эн поро шарнымашым мыйын шұмыштем Пошкырт кундем коден, сандене мый тылат тиде сылне вершөр нерген каласкалем.

Университетыште тунемме годым мый Пошкырт кундем гыч толшо марий ўдыр да рвезе-влак дене йолташ лийынам да кызытат нунын дене пенгыде кылым кучен шогем. Тений нунын ўжмышт почеш мый Пошкырт кундемыште лийынам да шуко онгайым пален налынам.

Тый, очын'и, Пошкырт кундем нерген изиш палет. Рўдолаже Ўпö. Пошкырт кундемыште 100 тўжем наре марий (ик кудымшо ужашыже) ила. Нуным эрвелмарий маныт. «Тиде лўмым XIX курым гыч Татар, Башкир республиклаште, Свердловск, Пермь областьласе да Виче энгерын ўлыл ужашлаштыже илыше марий-влакым ончыкташ кучылтыт. Тудым нунылан XIX курымын 70-ше ийлаштыже Озан университетын профессоржо Н. Ильминский пуэн. Вара тиде лўм шанчышкат пурен. Шанче гыч калык дека вончен. Кызыт тудым чумыр эрвел диалектым ончыкташ кучылтыт. [...] Эрвел-влакын ожнысо лўмышт ўпымарий лийын. Тиде лўм Ўпö (Уфа) энгерын лўмжö гыч лектын.» (И.Г. Иванов, «Йылме пеледышым пого»).

Тый йоднет, кузе марий-влак тиде верыш логалыныт. Тўрлө шанчызе-влак тўрлө семын умылтарат. Шукышт тыге шонат: XVI-XVIII (латкудымшо-латкандашымше) курымлаште олыкмарий-влак (икмыняр курыкмариат) тынеш пуртымо деч (эше кугу налогым тўлымылан көра) шылын куржын шке илыме верыштым коден, Пошкырт да Урал кундемыш илаш кусненыт. А южо шанчызе-влак (А. Ямурзин) марий-влакын Пошкырт кундемыште шукертсек илымыштым ончыктат.

Пошкырт серызе А. Мурзашев олыкмарий-влакын Пошкырт кундемыш илаш кайымышт нерген «Эрвелышке» лўман повестьым возен (Ончыко №10, 2012). Кумылет лиеш гын, лудын ончо.

Кызыт марий-влак Пошкырт кундемын тўрлө районлаште (мутлан Балтач, Калтаса, Мишкан, Пўрö, Янаул да тулеч молат) илат. Эн шукыжо – 70,6% (шымле тичмашат куд лўымшо процент) – Мишкан велне.

Марий йоча-влак чылан школышто марий йылмым тунемыт, эсогыл Чорай селаште ик марий гимназий уло. Кажне ийын йоча-влак Йошкар-Олаш марий йылме олимпиадыш коштыт да сай лектыш дене пўртылыт.

Эрвелмарий-влак шке йылмыштым да йўлаштым арален коденыт да виянден шогат. Эрвелмарий шуко палыме шанчызым, йылмызым, серызым, поэтым, сўретчым, композиторым, артистым, режиссёрым, журналистым ончен куштен. Нунын коклаште йылмызе-влак В. Васильев, Г. Кармазин, Н. Исанбаев, Ю. Андуганов, серызе да поэт-влак Я. Ялкайн, А. Юзыкайн, А. Мурзашев, В. Абукаев-Эмгак, Ю. Байгуза, М. Илибаева, А. Тимиркаев, И. Караев, П. Апакаев (педагогикым шымлыше шанчызе да серызе), режиссёр О. Иркабаев, журналист-влак Б. Шамиев, Г. Зайниев, мурызо С. Шакиров да тулеч молат.

Пошкырт кундемысе да Марий Элыште илыше марий-влак икте-весешт дене эреак кылым кучен шогат да икте-весештлан полшат. Түрлө делегаций-влак, театр да эстраде коллектив-влак икте-весе дек коштыт. Марий Элысе университетлаште Пошкырт кундем гыч толшо шуко самырык тунемеш. Марий Эл марий школлан книга ден учебникым луктеш да эрвелмарий-влаклан колта.

Пошкырт кундемыште марий-влак марий чонан улыт, шке йўлаштым да йылмыштым аклат да аралат. Марий шўлыш марий илыме верыште чыла вере шижалтеш да виянгеш.

Мый тушто лиймем годым тидым ужинам да куаненам.

Вес серышыштем мый тыланет «Ший кандыра» пайрем нерген каласкалем.

Салам дене Ану

II. Vocabulary

академик	academician	пален налаш (-ам)	to learn, to get to know
аклаш (-ем)	to value, to appreciate	педагогике	pedagogy, pedagogics
артист	artist, performer	пеледыш	flower
Балтач район	(district in Bashkortostan, Russian: <i>Балтачевский район</i>)	пенгыде	hard, firm, solid
велне	on the side; in the area	повесть	story, tale
вончаш (-ем)	to cross, to go over	профессор	professor
делегаций	delegation	Пүрө	(town in Bashkortostan, Russian: <i>Бирск</i>)
диалект	dialect	рвезе	young man, boy; young
икте-весе	each other, one another /see IV.2./	режиссёр	director (of movies, plays)
ильше	living	серыш	letter (mail)
каласкалаш (-ем)	to talk, to speak	татар	Tatar
Калтаса	(town in Bashkortostan, Russian: <i>Калтасы</i>)	тений	this year
кандыра	rope	тулеч	from that
коллектив	collective, team	тулеч моло	and so on, et cetera
куржаш (-ам)	to run	түрлө сөмын	in different ways
кучен шогаш (-ем)	to maintain, to keep	тыге	like this
кушташ (-ем)	to grow (tr.)	тын	faith, belief, religion
кыл	contact, link, bond	тынеш пурташ (-ем)	to baptize, to christen
кылым кучаш (-ем)	to keep in touch, to keep in contact	Урал	Ural
лекташ (-ам)	(here:) to stem from	учебник	textbook
логалаш (-ам)	to get to, to find oneself	ўпымарий	(old name for Eastern Mari)
лудын ончаш (-ем)	to skim through, to read	Чорай	(town in Bashkortostan, Russian: <i>Чураево</i>)
лукташ (-ам)	to lead out; to produce, to publish	чумыр	whole, entire
Мишкан	(town in Bashkortostan, Russian: <i>Мишкино</i>)	чыла вере	everywhere
мурызо	singer	шижалташ (-ам)	to be felt
налог	tax	ший	silver
ожнысо	old, ancient	шўлыш	breath; spirit
олимпиаде	Olympics; contest	шылаш (-ам)	to hide
ончен кушташ (-ем)	to raise, to bring up	шылын куржаш (-ам)	to flee
Ончыко	(Mari-language literature monthly)	эрвел	east /see IV.3./
		эрвелмарий	Eastern Mari
		эстраде	stage; variety art
		Янаул	(town in Bashkortostan)

III. Grammar

1. *шке* 'oneself; own':

This word can be used in a wide range of functions:

a) It is used as an adverb 'oneself' ('myself', 'yourself', etc.) in an emphatic meaning, occurring in all persons.

Мый кум кече гыч <u>шке</u> толам.	I'll come myself in three days.
<u>Шке</u> ыште.	Do it yourself.
Изи Миклай книгаг <u>шке</u> лудеш?	Does little Miklay read books himself?
Тый <u>шке</u> каласышыч.	You said so yourself.

In the third person singular and plural, the person-marked forms *шкеже* and *шкешт* can optionally be used, respectively, instead of the unmarked *шке*. The form *шкеже* can also be used as an emphatic form in other persons – for the emphatic usage of the possessive suffix third person singular, see 8.III.8. (page 125).

Нуно <u>шкешт</u> канат.	They themselves are relaxing.
Рвезет годем <u>шкеже</u> могай ыльыч, шарналте!	Remember what kind of person you were yourself when you were young!

b) It is used as an adjective 'own' ('my own', 'your own' etc.), used in all persons. It is often combined with a noun marked with a possessive suffix. It is often used in contexts where 'own' does not seem natural in the English translation.

Кочам <u>шке пашажым</u> йората.	My grandfather loves his work.
Марий калык <u>шке йўлажым</u> арален коден.	The Mari people kept their own ancient customs.
<u>Шке пачерем</u> уло.	I have an apartment of my own.

c) It is used as a reflexive pronoun 'oneself' ('myself', 'yourself', etc.), occurring in all persons. In this function, it can be marked for both case and person. Note that the case and person marking is somewhat irregular and unpredictable.

	1Sg	2Sg	3Sg	1Pl	2Pl	3Pl
Nom	шке	шке	шке ~ шкеж	шке	шке	шке ~ шкешт
Gen	шкемын	шкендын	шкенжын	шкенам	шкендан	шкеныштын
Dat	шкаланем ~ шканем	шкаланет ~ шканет	шкаланже ~ шканже	шкаланна ~ шканна	шкаланда ~ шканда	шкаланышт ~ шканышт
Acc	шкемым	шкендым	шкенжым	шкенам	шкендам	шкеныштым

Nominative: The nominative forms are used in combination with postpositions. The person is often marked in this construction by attaching a possessive suffix to the postposition. In the third person, the possessive suffix can also be attached to the pronoun.

Ен нерген мыняр шонаш лиеш? <u>Шке нергенет</u> изиш шоналте!	How much can you think about others? Think about yourself a bit!
Нелеш ида нал, <u>шке декаем</u> тендам <u>ўжын ом</u> керт, унагудышто илаш тўналыда.	I'm sorry, I cannot invite you to my place, you'll be staying in a hotel.
Директор секретарьжым <u>шкеж дек</u> ўжеш. ~ Директор секретарьжым <u>шке декше</u> ўжеш.	The director calls the secretary (to himself).
Аня Йыванын фотожым эртак <u>шке пеленже</u> кондыштеш.	Anya always carries a photograph of Yyvan around with her.

Genitive: Genitive forms can also occur with postpositions. In this construction, the person is marked on the pronoun alone, and are equivalent to the construction above with *шке* in the nominative, and the person marked on the postposition.

Айда <u>шкенам дек</u> . ~ Айда <u>шке декына</u> .	Let's go to our place.
<u>Шкенам нерген</u> мондыман огыл. ~ <u>Шке нергенна</u> мондыман огыл.	We must not forget about ourselves.

Furthermore, genitive forms can also be used in the meaning of '(my, your, etc.) own'. In this function, they are equivalent to the unmarked form *шке*.

<u>Шкендын верышкет</u> шич. ~ <u>Шке верышкет</u> шич.	Take your seat.
<u>Шкенжын шонымашыжым</u> каласа. ~ <u>Шке шонымашыжым</u> каласа.	(S)he is speaking his/her mind.
Ме <u>коктын шкенам ялышке</u> кайышна. ~ Ме <u>коктын шке ялышке</u> кайышна.	The two of us went to our own village.

Dative and accusative: The forms in these cases carry out the classical function of a reflexive pronoun. The choice of case depends on the government of the verb.

Нуно <u>шкаланышт</u> огыт ўшане.	They don't believe in themselves.
<u>Шкендым</u> ит мокто.	Don't praise yourself.
Мый <u>шкемым</u> ом йўрате.	I don't love myself.

The short forms of the dative are characteristic of colloquial speech, the long forms are typical for the literary language.

Forms not marked for person: there are dative forms *шкалан* and accusative forms *шкем* which are not marked for person. These generally occur in impersonal sentences, but occasionally also in personal sentences

<u>Шкем</u> кўлеш семын кучен моштыман.	One must know to behave oneself correctly.
<u>Шкалан</u> ўшанаш кўлеш.	One must believe in oneself.
<u>Шкем</u> ончыктем.	I'll show myself.

2. *икте-весе* 'one another, each other':

This reciprocal pronoun is used when two or more subjects act upon one another in the same manner. It can take case suffixes and plural possessive suffixes. These are only attached to the second element.

	-	1PI	2PI	3PI
Nominative	икте-весе	икте-весеына	икте-весеыда	икте-весеышт
Genitive	икте-весеын	икте-весеынан	икте-весеыдан	икте-весеыштын
Dative	икте-весеылан	икте-весеыланна ~ икте-весеыналан	икте-весеыландан ~ икте-весеыдалан ~	икте-весеыштлан
Accusative	икте-весеым	икте-весеынам	икте-весеыдам	икте-весеыштым

Нине йылме-влак икте-весе <u>деч</u> кугун ойыртегалтыт мо?	Do these languages differ from each other greatly?
Икте-весеыштын пашаштым ыштылыт .	They are doing each other's work.
Пошкырт кундемшысе да Марий Элыште илыше марий-влак икте-весеыштлан полшат.	The Maris of Bashkiria and Mari El help each other.
Икте-весеым йоратыза!	Love one another!
Студент-влак икте-весеыштым саламлат	The students greet each other.

3. Derivational suffixes following plural suffixes:

The adjective derivational suffix *-(ы)се/- (ы)со/- (ы)сö* – see 12.III.1. (page 169) – can follow the plural suffix *-ла* – see 18.III.3. (page 242):

Свердловск, Пермь <u>областьласе</u> марий-влак	the Maris of the Sverdlovsk and Perm Oblasts
Марий кундемыш чўчкыдын вес <u>элласе</u> шанчызе-влак толын коштыныт .	Scholars from other countries frequently visited Mari lands.

4. Fractions and decimal numbers:

Mari, like English, uses cardinal numbers – see 1.III.6. (page 47) – to express the numerator of a fraction, and ordinal numbers – see 2.III.9. (page 58) – to express the denominator. The short forms of cardinals are used:

ик кудымшо	1/6, one sixth
шым шўдымшö	7/100, seven hundredths

Optionally, the noun *ужаш* 'part' can follow the ordinal number:

ик кудымшо ужаш	1/6, one sixth part
шым шўдымшö ужаш	7/100

In mixed numerals, the short form of the number is followed by *тичмаш* 'whole' + *-ам* – see 3.IV.5., page 73 – and then the fraction:

ныл тичмашат шым кандашымше	4 7/8, four and seven eighths
кандашле тичмашат шым шўдымшö	80 7/100, 80.07

Like English, Mari has separate words for 'half' and 'quarter': *пел*, *пеле* 'half' – see 11.IV.3., page 160 – and *чырык* 'quarter'. The regular forms *кокымшо* (*ужаш*) 'second part' and *нылымше* (*ужаш*) 'fourth part' can be used in their place. When *пеле* and *чырык* are used

in mixed numerals, the form *тичмашам* is not used. Rather, the long form of the whole number is used, and marked with the enclitic *-ам*:

кокытат пеле	2 1/2, two and a half
кумытат чырык	3 1/4, three and a quarter

IV. Words and word usage

1. Centuries and decades:

Mari can use Roman numerals in references to centuries: XXI (*коло икымше*) *курим* '21st century'. When referencing several centuries, the plural suffix *-ла* – see 18.III.3. (page 242) – is attached to the word *курим* 'century': X-XII (*луымшо-латкокымшо*) *куримлаште* 'in the 10th to 12th centuries'.

In reference to decades, the word *уй* 'year' is used in combination with the plural suffix *-ла*: 20-шо (*колымшо*) *уйла* 'the 20's', XIX (*латиндешымше*) *куримын 70-ше* (*шымлымше*) *уйлаштыже* 'in the 70's of the 19th century, in the 1870s'.

2. *ончаш (-ем)* 'to look':

In addition to its basic meaning, this word also means 'to shine': *Кече онча*. 'The sun is shining.' The same applies to the word *ончалаш (-ем)* 'to look, to cast a glance', derived from this stem: *Кече веселан ончал'е*. 'The sun shone brightly.'

In auxiliary constructions: This verb is used as a modifier in aspectual auxiliary constructions – see 17.III.5. (page 226). It marks a momentary aspect, signifying that activities last only for a short time, or that an activity is tried. It is also used to indicate that the subject attempts to do something.

Туныктышо <u>лийын онченам</u> .	I was a teacher for a while
Кумылет лиеш гын, <u>лудын ончо</u> .	Have a look at it (read it) if you feel like it.
Ануш мелнам <u>кочкын ончыш</u> .	Anush tasted the pancake.
Елу мелнам <u>ыштен ончен</u> .	Yelu tried to make a pancake.

3. Tree names:

Familiarize yourself with the following trees.

пӱнчӧ (pine)**нулго (fir)****кож (spruce)****тумо (oak)****ваштар (maple)****ломбо (bird cherry)****шопке (aspen)****пызле (rowan)****нӧлпӧ (alder)****олману (apple tree)****уа (willow)****куэ (birch)**

4. Cardinal directions:

The cardinal directions (north, east, south, west) take their names from times of day (йӱд 'night', эр 'morning', кечывал 'noon', кас 'evening') and the word вел 'side, direction, region':

Directionality can be marked using both the productive and unproductive local case suffixes – see 16.III.1. (page 209):

Motion toward		No motion		Motion away from	
йӱдвек(е) ~ йӱдвелыш(ке) йӱдвелан ~ йӱдвелеш	(into the) north	йӱдвелне ~ йӱдвелыште йӱдвелан ~ йӱдвелеш	(in the) north	йӱдвеч(ын) йӱдвел гыч	from the north
эрвек(е) ~ эрвелыш(ке) эрвелан ~ эрвелеш	(into the) east	эрвелне ~ эрвелыште эрвелан ~ эрвелеш	(in the) east	эрвеч(ын) эрвел гыч	from the east
кечывалвек(е) ~ кечывалвелыш(ке) кечывалвелан ~ кечывалвелеш	(into the) south	кечывалвелне ~ кечывалвелыште кечывалвелан ~ кечывалвелеш	(in the) south	кечывалвеч(ын) кечывалвел гыч	from the south
касвек(е) ~ касвелыш(ке) касвелан ~ касвелеш	(into the) west	касвелне ~ касвелыште касвелан ~ касвелеш	(in the) west	касвеч(ын) касвел гыч	from the west

V. Exercises

1. Translate the following sentences into Mari.

- 1) You know this yourself.
- 2) I don't need help /*польш*/, I'll do this work myself.
- 3) The child can read on its own.
- 4) We will buy a ticket /*билет*/ ourselves.
- 5) Her mother went to the shop herself.
- 6) Marina sewed the shirt /*тувыр*/ herself.
- 7) My father built a house himself.

2. Insert the following words into the appropriate sentences: *шкаланем, шкаланет, шкаланже, шкаланна, шкаланышт, шкемым, шкенам, шкеныштым*.

- 1) Нуно ... пиаланлан *шотлат.
- 2) Мый ... у *мутерым нальым.
- 3) Нуно ... кенезлан сай *планым ыштеныт.
- 4) Ме ... арален кертына.
- 5) Тый ... шке оза улат.
- 6) Мичуш ... *машинам налын ок керт, оксаже шагал.
- 7) Мый таче ... *телевизорышто ужым.
- 8) Ме ... шуко уым пален налынна.

* *шотлаш (-ем)* '(here:) to consider', *мутер* 'dictionary', *план* 'plan', *чаманаш (-ем)* 'to pity', *мокташ (-ем)* 'to praise', *машина* 'car', *телевизор* 'television, TV set'

3. Translate the following sentences into English.

- 1) Васлий шке *йолташ ўдыржылан пеледышым *пөлеклыш.
- 2) Мый шкемын пашам йöратем.
- 3) Шке пашат ок келше гын, весым кычал.
- 4) Тудо шкенжын йолташыжлан чўчыкыдын йынгырта.
- 5) Ме шкенам школнам огына мондо.
- 6) Те шкендан илышыштыда шуко йöсым *чытенда.
- 7) Тыйын шке вует уке мо?
- 8) Нунын шкеныштын машинашт уке.

* *йолташ ўдыр* 'girlfriend', *пөлеклаш (-ем)* 'to give (as a present)', *чыташ (-ем)* 'to endure'

4. Insert the correct form of *икте-весе* in the following sentences:

- 1) Ўдыр ден *каче ... ўмбак ончалыч.
- 2) Нуно ... монден огыт керт.
- 3) Ешыште ... *пагалыде илаш ок лий.
- 4) ... *йöратымаш – эн шергакан.
- 5) ... ойым колышман.
- 6) Ме ... эре полшена.

* *каче* 'young man, guy', *пагалаш (-ем)* 'to respect', *йöратымаш* 'love', *ой* 'opinion, advice'

5. Translate the following sentences into Mari:

- 1) Do this yourself.
- 2) Anush and Pavyl love each other.
- 3) They visit /унала кошташ (-ам)/ one another.
- 4) They write each other text messages /СМС/ every day.
- 5) Neighbors help one another.
- 6) Yelu talked about herself briefly.
- 7) The Maris are preserving their own customs.
- 8) Do you understand one another?

6. Read out the following numbers and dates.

1) 13/14	5) 14 1/3
2) 7/1000	6) XX-XXI курымлаште
3) V курымышто	7) 70-ше ийлаште
4) 7 1/2	8) 1905-ше ийыште

7. Translate the following sentences into English.

- 1) Таче театрыште те мом ончеда?
- 2) *Студент-влак тоштерыш у *выставкым ончаш каят.
- 3) Марина пашам ок ыште, тудо *азам онча.
- 4) *Төрза уремышке онча.
- 5) Таче эр годсек кече онча.
- 6) Тиде книгаг лудын ончо!
- 7) Команмелнам кочкын ончо!

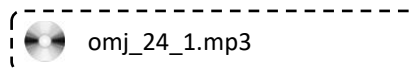
* студент '(university) student', выставка 'exhibition', аза 'baby', төрза 'window'

8. Which trees are these?

- 1) Могай пушенгын *йытырже ошо?
- 2) Могай пушенгын *лышташыжым *Канадын *тистыштыже ужаш лиеш?
- 3) Могай пушенгым У ийлан ал'е *Роштолан *сöрастарат?
- 4) Могай пушенге нерген «Кече лектеш, ончалеш» мурышто мурат?

* йытыр 'trunk', лышташ 'leaf', Канада 'Canada', тисте 'flag', Рошто 'Christmas', сöрастараш (-ем) 'to decorate'

9. The provided recording from *Mari El TV* discusses the Eastern Mari "Rope Dance", and attempts to popularize it in the world. Familiarize yourself with the vocabulary, and listen to it. A transcript is given below.

The recording is an excerpt of the video clip found at www.youtube.com/watch?v=l4h0LCx5Qcl.

акрет годсо	ancient	лач(ак)	just, precisely; only
Башкортостан	Bashkortostan, Bashkiria	мер	community, society
бренд	brand	организатор	organizer
ваш	mutually, one another	организаций	organization
велке	to the side	пенгыдылык	hardness, firmness
вий-куат	power, might	презентаций	presentation
годсо	of a time	пунаш (-ем)	to braid, to plait
дене пырля	together with	пўчкаш (-ам)	to cut
жюри	jury	пырля	together
иканаште	simultaneously	регион	region
комиссий	committee, commission	рекорд	record
композиций	composition, arrangement	сем	melody
конкурс	competition, contest	тавалташ (-ем)	to stomp; to stomp dance
куат	strength, power	уло	(here:) whole, entire
куатле	strong, powerful	ўмаште	last year
кудалташ (-ем)	to throw, to cast	чоткыдо	firm, durable
кужыт	length	шогаш (-ем)	(here:) to consist of
кушташ (-ем)	to dance	шуйнаш (-ем)	to stretch out, to extend (intr.)
куштымаш	dance	эксперт	expert
кўкшыт	height; level, standing	эртыше	past, last, former
кўраш (-ам)	to pull, to tear	ямле	lovely, charming, delightful
кўрышташ (-ам)	to break apart (tr.)		
кўрыштын	to break apart (tr.)		
кудалташ (-ем)			

Эрвелмарий-влакын брендыштым, «Кандыра» куштымашым, вашке уло тўня пален налеш. Башкортостан республикын тўвыра да сымыктыш пашаенже-влак, тыгак «Ший кандыра» фестиваль-конкурсын организаторжо ден жюрин енже-влак гыч шогышо эксперт комиссий эртыше кенжежым ик километр кужытыш шуйнышо «Кандыра» куштымашым «Российысе рекорд книгашке» пурташ йодын возен.

«Кандыра» – акрет годсо куштымаш. Тудо калыкын куатле вийжым, ваш келшен илымыжым, пўртўслан да илышлан куанен моштымыжым ончыкта. Тиде куштымаш лач эрвел кундемыште илыше марий-влакын гына аралалт кодын. Тудын вий-куатшым шижашлан эрвелмарий-влак дене пырля ямле сем почеш тавалтен ончыман. Но тидым ышташлан «Кандыра» куштымашын композицийжым умылыман.

Ме миена ваштареш. Тидын годымак шке корнына ден каена да ваштареш толшо, куштен толшо енлан, шола велке ал'е пурла велке лийын, корным пуэна. Но иканаште вет пунымо кандыра тудо чоткыдо лиеш: тудым пўчкынат, кўрынат... кўрыштынат кудалташ ок лий, сандене тиде пенгыдылык, тиде вий, тиде куат.

Ўмаште, 2012-шо ийыште, Пошкырт кундемыште «Кандыра» регион кўкшытан мер организацийым ыштыме. Тудын тыршымыж дене эрвелмарий-влакын ялысе куштымашыштым «Российысе рекорд книгашке» пурташ кызыт кугу паша ышталтеш. Тидлан документым ямдылыман да презентаций-влакым эртарыман.